

Wspólnicy odpowiadają solidarnie

BIZNES | Partnerzy pozostający w związku nieformalnym podobnie jak małżonkowie często podejmują wspólne przedsięwzięcia gospodarcze. Najprostszą formą ich prowadzenia jest spółka cywilna.

**IZABELA
DITTMAYER-SKLEPOWICZ**

Spółka cywilna powstaje na podstawie umowy, przez którą wspólnicy-konkubenci zobowiązują się dążyć do osiągnięcia wspólnego celu gospodarczego poprzez m.in. wniesienie wkładów finansowych. Na tym etapie życie osobiste konkubentów łączy się z przyjętym przez nich wspólnie celem gospodarczym i działaniem podjętym dla osiągnięcia zysku.

Wkład rzeczowy

Spółka cywilna nie posiada osobowości prawnej (tak jak np. spółka z o.o.). Nie może zatem samodzielnie nabywać praw i zaciągać zobowiązań, np. nabyć na własność nieruchomości i ruchomości. W praktyce spółka cywilna najczęściej korzysta na potrzeby swej działalności gospodarczej z nieruchomości stanowiącej własność jednego ze wspólników-konkubentów, którego aportem (czyli wkładem rzeczowym do spółki) jest wyłącznie prawo korzystania z nieruchomości.

Może jednak zaistnieć sytuacja, że aportem zostanie sama nieruchomość, a wówczas prawo jej własności staje się majątkiem spółki. Jest to majątek wspólników-konkubentów stanowiący ich współwłasność łączną. Podobnie będzie w przypadku nabycia przez spółkę cywilną nieruchomości, która staje się majątkiem spółki (powyższe rozważania dotyczą też nabycia własności ruchomości, np. samochodu).

Wspólność łączna

W spółce cywilnej majątek objęty jest od chwili powstania tzw. wspólnością łączną wspólników, która ma charakter bezudziałowy. Jeśli nieruchomość wniesiona do spółki była wcześniej przedmiotem współwłasności ułamkowej konkubentów, na skutek wniesienia do spółki staje się ona współwłasnością łączną. W wyniku tego wspólników spółki cywilnej-konkubentów obowiązuje zakaz rozporządzania udziałem we wspólnym majątku i w poszczególnych składnikach tego majątku tak długo, jak istnieje spółka. Wspólność ta po rozwiązaniu stosunku spółki przekształca się we wspólność ułamkową.

Wspólność majątku spółki jest regulowana w tożsamy sposób jak majątku małżeńskiego. Oznacza to, że w wypadku majątku spółki stosuje się identyczne zasady do stosunków majątkowych wspólników-konkubentów, jak do majątku małżonków.

Ważne!

Współwłasność łączna, która ma charakter trwały i jest nastawiona na realizację określonego celu społeczno-gospodarczego, może być czynnikiem wpływającym na trwałość samego związku partnerskiego, ale tylko tak długo, jak długo trwa sama spółka cywilna.

W zakresie zarządzania majątkiem spółki cywilnej każdy ze wspólników może dokonywać samodzielnie czynności

faktycznych i prawnych, które nie przekraczają zakresu zwykłego zarządu. Natomiast do dokonania czynności prawnych, które przekraczają zakres zwykłego zarządu, potrzebna jest zgoda wszystkich wspólników. Do zakresu zwykłego zarządu majątkiem wspólnym należą czynności prawne dokonywane w sprawach związanych z normalnym, bieżącym korzystaniem z rzeczy objętych wspólnością. Wszystko, co nie mieści się w tych granicach, należy do czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu.

Wybiera wierzyciel

Wszyscy wspólnicy spółki cywilnej odpowiadają solidarnie za zobowiązania spółki - zarówno majątkiem spółki, jak i majątkami osobistym. W konsekwencji wierzyciele mogą żądać zaspokojenia zarówno z majątku spółki, jak i z majątków osobistych wspólników. Wierzyciel nie ma obowiązku najpierw sięgnąć do majątku spółki, a tylko od jego woli zależy wybór majątku, z jakiego chce zaspokoić potrzeby finansowe.

Odpowiedzialność osobista dłużnika trwa także mimo wystąpienia przez niego ze spółki, w odniesieniu do zobowiązań, które powstały przed wystąpieniem. Istnieje ona również w przypadku rozwiązania spółki cywilnej. W efekcie wspólne prowadzenie przez konkubentów działalności dochodowej w formie spółki cywilnej stanowi może zagrożenie finansowe w przypadku niepowodzenia przedsięwzięcia, zarówno dla majątku stanowiącego współwłasność konkubentów, jak i dla majątków osobistych każdego z partnerów.

PRZYKŁAD

Aportem do spółki cywilnej, w której wspólnikami są konkubenci Anna i Marek, wniesione zostało prawo własności nieruchomości stanowiącej wyłączną własność Anny. Po wniesieniu tej nieruchomości do spółki stała się ona przedmiotem współwłasności łącznej obu wspólników - konkubentów. Odpowiadają oni solidarnie (w miejsce właściciela nieruchomości) za zobowiązania związane z tą nieruchomością, m.in. za zapłatę podatku od nieruchomości.

PRZYKŁAD

Aportem wniesiono do spółki cywilnej wyłącznie prawo do korzystania z nieruchomości. Za zapłatę podatku od nieruchomości odpowiadają jej właściciel/współwłaściciel, a nie wspólnicy spółki. Ma to istotne znaczenie, gdy wspólnikami spółki obok konkubentów są też osoby trzecie.

Osobowe i kapitałowe

Jeśli chodzi o spółki osobowe uregulowane w kodeksie spółek handlowych (czyli o jawną, partnerską, komandytową i komandytowo-akcyjną), to w przeciwieństwie do spółki cywilnej mogą one we własnym imieniu nabywać prawa i zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywanymi. Są one bowiem wyposażone w zdolność prawną, czego konsekwencją jest możliwość posiadania własnego majątku, odrębnego od majątku każdego ze wspólników.

Kolejną konsekwencją jest możliwość zawierania umów dotyczących majątku spółki, zarówno pomiędzy nią a jej wspólnikami, jak i pomiędzy nią a osobami trzecimi. Nadal zasadniczą rolę w spółkach osobowych odgrywa substrat osobowy, czyli wspólnicy, którymi mogą być również konkubenci. Wszelkie prawa i obowiązki związane z funkcjonowaniem spółki przysługują spółce, ale każdy wspólnik odpowiada za jej zobowiązania.

W spółce jawnej wierzyciel może prowadzić egzekucję z majątku wspólnika w przypadku, gdy egzekucja z majątku spółki okaże się bezskuteczna.

Ważne!

Gospodarcze funkcjonowanie konkubentów w ramach osobowej spółki handlowej pociąga za sobą niebezpieczeństwa zbliżone do działania spółki cywilnej.

Spółki kapitałowe (czyli spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i akcyjna) wyposażone są w osobowość prawną i za swoje zobowiązania odpowiadają własnym majątkiem, wyłączając tym samym, co do zasady, osobistą odpowiedzialność wspólników za zobowiązania spółki.

W spółce kapitałowej wspólnicy nie prowadzą również jej spraw, gdyż czyni to zarząd, i nie sprawują bezpośredniego nadzoru nad jej działalnością, gdyż wykonują to specjalne organy. Z punktu widzenia bezpieczeństwa majątku konkubentów uczestnictwo w spółkach kapitałowych jawi się jako najbezpieczniejsza forma prowadzenia działalności gospodarczej, przy czym pamiętać trzeba, że z uwagi na kwestie natury formalnej (koszty działalności, pełna księgowość) forma ta jest przeznaczona dla przedsiębiorstw o większym rozmiarze. ■

Autorka jest adwokatem, kancelaria Dittmayer i Wspólnicy

WZÓR UMOWY

UMOWA SPÓŁKI CYWILNEJ

zawarta 12 czerwca 2012 roku w Warszawie pomiędzy:
Ewą Majewską, legitymującą się dowodem osobistym nr ARD 6483627, zamieszkałą w Warszawie przy ul. Ogrodniczej 35
a
Pawłem Zawadzkiem, legitymującym się dowodem osobistym nr DFG 367286, zamieszkałym w Warszawie przy ul. Czerniakowskiej 35/3
zwanymi dalej wspólnikami

§ 1

Wspólnicy zgodnie oświadczają, że zawiązują spółkę prawa cywilnego, zwaną dalej „spółką” pod nazwą: „Atelier Piękna – spółka cywilna”.

§ 2

Celem spółki jest wspólne prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie usług fryzjerskich i kosmetycznych.

§ 3

Siedziba spółki znajduje się w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej 102.

§ 4

Spółka zawarta jest na czas nieoznaczony.

§ 5

Wspólnicy zobowiązują się wnieść następujące wkłady:
a) Wspólnik Ewa Majewska – wyposażenie gabinetu kosmetycznego i fryzjerskiego (według zestawienia stanowiącego załącznik nr 1 do umowy), których wartość wspólnicy zgodnie oceniają na kwotę 50.000 zł (słownie: pięćdziesiąt tysięcy złotych) oraz osobistą pracę w charakterze fryzjerki;
b) Wspólnik Paweł Zawadzki – wkład pieniężny w wysokości 100.000 zł (słownie: sto tysięcy złotych).

§ 6

Udziały wspólników w zyskach i stratach spółki są procentowo równe.

§ 7

Udziały są dziedziczne i przechodzą na spadkobierców.

§ 8

Prowadzenie spraw spółki należy do obowiązków wszystkich wspólników – powierzają je sobie wzajemnie.
Każdy wspólnik uprawniony jest do prowadzenia samodzielnie spraw, które nie przekraczają zakresu zwykłych czynności spółki. Jeżeli jednak przed zakończeniem takiej sprawy chociażby jeden z pozostałych wspólników sprzeciwi się jej prowadzeniu, potrzebna jest jednomyślna uchwała wspólników.
W zakresie czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu wspólnicy działają na podstawie uchwał wspólników, które dla swej ważności wymagają jednomyślności.
Czynności rodzące zobowiązania w wysokości przekraczającej 2.000 zł (dwa tysiące złotych) nie należą do zakresu zwykłych czynności spółki. Każdy wspólnik może bez uprzedniej uchwały wspólników wykonać czynność nagłą, której zaniechanie mogłoby narazić spółkę na niepowetowane straty.

§ 9

Za zobowiązania spółki wobec osób trzecich wspólnicy ponoszą odpowiedzialność solidarną, z tym że przysługuje im wzajemnie regres w stosunku do udziałów określonych w § 6.

§ 10

Bez zgody drugiego wspólnika zbycie przez wspólnika udziału w spółce osobie trzeciej jest wobec drugiego ze wspólników i spółki bezskuteczne.

§ 11

Każdemu wspólnikowi przysługują:
a) prawo wystąpienia ze spółki poprzez wypowiedzenie udziału w spółce dokonane na trzy miesiące przed końcem roku obrachunkowego,
b) prawo wystąpienia ze spółki z ważnych powodów poprzez wypowiedzenie udziału w spółce ze skutkiem natychmiastowym
c) prawo żądania rozwiązania spółki przez sąd z ważnych powodów.

§ 12

Wspólnikowi występującemu ze spółki wypłaca się wartość jego wkładu oznaczoną w umowie spółki oraz wartość majątku wspólnego pozostałego po odliczeniu wartości wkładów, odpowiadającą stosunkowi, w którym występujący wspólnik uczestniczył w zyskach i stratach spółki.

§ 13

Rozwiązanie spółki następuje:
1) na mocy jednomyślnej uchwały wspólników,
2) gdy pozostaje w spółce jeden ze wspólników,
3) na mocy wyroku sądowego orzekającego jej rozwiązanie.

§ 14

W przypadku rozwiązania spółki wszyscy wspólnicy łącznie spieniężają majątek spółki i – po zaspokojeniu istniejących zobowiązań spółki – pozostałą masę majątkową rozdzielają między siebie w takim stosunku, w jakim uczestniczyli w zyskach spółki.

§ 15

Każdy wspólnik może żądać od pozostałych ustnych informacji o sprawach dotyczących spółki, a także przeglądając księgi i dokumentację wraz z korespondencją spółki.

§ 16

Rokiem obrachunkowym jest rok kalendarzowy.

§ 17

W sprawach nieuregulowanych niniejszą umową, a dotyczących jej przedmiotu, mają zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego.

§ 18

Wszelkie zmiany niniejszej umowy, a także jej wypowiedzenie wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności.

§ 19

Umowę sporządzono w 2 jednobrzmiących egzemplarzach, po 1 dla każdego ze wspólników.

Ewa Majewska

Paweł Zawadzki